

Запорізький навчально-виховний комплекс «Барвінок»
Дошкільний підрозділ

КОНСУЛЬТАЦІЯ ДЛЯ ВИХОВАТЕЛІВ
«Мистецтво спілкування з дітьми»

Підготувала:
вихователь Огієнко О.М.
січень, 2016

«Сама велика розкіш у світі – розкіш людського спілкування» - писав А.Екзюпері. Його основи закладаються в сім'ї, перші емоції, перші слова, азбука міміки, вміння впізнавати людей, їх настрій. Поступово спілкування ускладнюється, в нього залучаються все нові і нові елементи: мова жестів, манери і поза, інтонація і ритмічна сторона мови.

Важливе значення має мовне спілкування. Дитина рано починає копіювати батьків, переймає їх гарний і поганий настрій, хороші і погані звички, і все це засвоюється надзвичайно просто. Практично всі недоліки, які привиті дитині на 1-2 році життя, залишаються надовго, деколи на все життя. З самих перших днів дитина засвоює в сім'ї манеру говорити. Молоді батьки часто вдаються до ласкавих, «сюсюкаючих» слів, особливо стараються показати це при сторонніх особах. Така показна сторона любові ніколи не служила доказом почуттів, тим більше, що кохання потрібне тільки двом і зовсім не цікавить оточуючих. Більше цього, використовуючи в спілкуванні «лапочка», «котик», «зяблик» і т.д., звучить не тільки смішно і вульгарно, але і фальшиво.

Наша мова багата, і збагачуючи її такими словами не додає їй особливої краси. Дорослі часто вживають слова вульгарні, жаргонні, які зневажають слух і почуття культурної людини. Такі слова лише підкреслюють недостатній культурний рівень співбесідника, який не може знайти в рідній мові потрібних слів.

В педагогічній системі В.Сухомлинського «Слово – одне з головних виховуючих засобів: користування ним потребує високої культури». Слово повинно дати дитині знання етики, що таке добро і зло, що означає бути громадянином. Подається це в формі розповіді, казки – зміст яких, яскраві героїчні образи, зрозумілі дитині. Велику увагу треба приділяти зовнішній стороні розмови, інтонації голосу з дітьми треба дотримуватися спокійного, лагідного тону. Тільки спокійна людина може донести свої думки іншому.

Бесіду з дитиною треба будувати так, щоб дитина відчувала перш за все турботу про неї, тоді з'явиться довіра, пропаде нервовість і хвилювання. Діти перш за все сприймають інтонацію мови і реагують відповідно цьому. Якщо бесіда проходить в нав'язливому тоні, важко знайти бажаний результат, а можна і взагалі втратити контакт з дитиною.

У деяких дорослих існує думка, що при розмові з дитиною мову треба переіначувати на дитячий лад з великою кількістю ласкавих, зменшувальних слів. Чи потрібно говорити, що не існує ніякої спеціальної дитячої мови?

Мова відображає думки людини, і ніхто не має права травмувати психіку дитини. Діти не сприймають умільне сюсюкання і грубі жаргонні слова.

В ранньому віці існує повна залежність розвитку від відповідних умов виховання. Культурний рівень дитини обумовлений поведінкою членів сім'ї. Сім'я регулює поведінку дитини, її взаємовідносини з оточуючими. Так формуються інтереси і потреби, культура спілкування і її зміст, дитячий настрій, уподобання, погляди на цінності життя і способи їх досягнення. Все це забезпечується засобами спілкування.

Спілкування важливе для кожного. Нас супроводжують розмови з різноманітними людьми — розмови особисті, дружні, ділові та розмови із пересічними перехожими. Але, щоб бути вдалим співрозмовником, потрібно іще багато чого, окрім простого вимовляння слів...

«Насамперед треба намагатися уникати нерозсудливості в розмові, а саме: запитувати без сварливості, а відповідати без зарозумілості; не перебивати, коли хтось говорить про щось добре; не накидуватись на когось і не хвалитись своєю мовою» — писав св. Василій Великий.

Любити, як себе

Щоб спілкування з іншими було вдалим та успішним, сприймайте оточуючих такими, якими вони є. Не намагайтеся виправляти усіх за своїм вподобанням. Співрозмовник майже завжди відчуває наше ставлення: зверхне чи на рівних, з повагою чи зневажливе. Намагайтеся поважати інших людей і це неодмінно відобразиться у вашій розмові.

Мистецтво слухати

Через невміння слухати під час розмови ми втрачаємо дуже багато інформації. Часто замість того, щоб уважно слухати співрозмовника, ми вже наперед обдумуємо фразу, яку хочемо сказати, чи лише вдаємо, що уважно слухаємо. Цим ми, по-перше, ображаємо того, хто говорить, а по-друге, втрачаємо можливість набути знань та життєвого досвіду інших. Вміння слухати — це мистецтво, якому можна навчитись. Слухайте людей під час розмови активно, тобто постійно уточнюйте почуте запитаннями типу: «Правильно я зрозумів...?», «Ти мав на увазі...». Намагайтесь дивитись під час розмови у вічі співрозмовнику та приділяти увагу лише йому. Так він відчує зацікавленість з вашого боку. Так звані «прийоми активного слухання» допоможуть вам налагодити взаємовідносини із оточуючими та створити репутацію «довіреної особи». Вони не допомагають лише у випадку, коли співрозмовник злий та агресивний.

Рівні спілкування

Спілкування між людьми буває вербальне (за допомогою мови і мовлення) та невербальне (міміка, жести, інтонація). У розмовах ми завжди використовуємо і те, і інше. Відомий психолог Мехрабіан стверджує, що лише 7% у розмові значать слова, 38% — інтонація, а мімік і жести. Тому під час спілкування ми повинні бути пильні щодо того, як висловлюємось до іншої людини — оскільки симпатія і антипатія завжди відчутні. Важливим є також вміння володіти гарною мімікою, жестами та використовувати інтонацію. Ми повинні пам'ятати — це все відображення нашого внутрішнього єства. А тому спілкування — це також зворотній процес — чим кращі імпульси ми посилаємо, тим кращі нам повертаються.

Слово - не горобець...

Завжди і усюди потрібно зважати, яке саме СЛОВО ми говоримо. Оскільки неправильно сказану фразу не повернеш. Звичайно, ситуацію завжди можна якимось чином залагодити, але в іншої людини може залишитись біль від нас на все життя. Нам потрібно намагатись уникати слів, що несуть у собі «гнилий» зміст; слів, що забруднюють наше мовлення, та слів, що приносять іншим біль...

Під час розмови потрібно завжди пам'ятати про культуру спілкування, адже це невід'ємна складова духовності людини. Відомий академік Ліхачов сказав: «...без культури спілкування у суспільстві немає і моральності...». А моральність — це позитивні взаємовідносини людей і повага між ними.

Мислення людини-християнина — це мислення, яке «ламає» усе, що перешкоджає повноцінному спілкуванню з людьми. Це мислення, яке дозволяє сприймати того, кого не хочеться, і кого важко.

Рецепт емпатійного слухання

«Рецепт» дозволяє переживати ті ж відчуття, які переживає співрозмовник, відображати ці відчуття, розуміти емоційний стан співрозмовника і поділяти його. При такому слуханні не дають порад, не прагнуть оцінити, що говорить людина, не моралізують, не критикують, не повчають. Існує декілька правил емпатійного слухання:

1. Необхідно налаштуватися на слухання: на якийсь час забути про свої проблеми, «звільнити» душу від власних переживань і постаратися уникати упереджень щодо співрозмовника. Тільки в цьому випадку ви зможете зрозуміти те, що відчуває ваш співрозмовник, «побачити» його емоції.
2. У своїй реакції на слова партнера потрібно з точністю відобразити переживання, відчуття, емоції, що «стоять» за його висловом. Але

зробити це так, щоб продемонструвати співрозмовникові, що ви не тільки правильно зрозуміли його відчуття, але й прийняли.

3. Необхідно пам'ятати, що емпатійне слухання — це не пояснення прихованих від співрозмовника таємних мотивів його поведінки. Треба тільки уявити відчуття партнера, а не пояснювати йому причину виникнення у нього цього відчуття. Зауваження типу: «Це у тебе тому, що ти просто заздриш своєму другові» або «Насправді тобі хотілося б, щоб на тебе весь час звертали увагу» не можуть викликати нічого, окрім відкидання і захисту.
4. У тих випадках, коли партнер роздратований, коли він говорить, «не закриваючи рота», зовсім не обов'язково відповідати розгорнутими фразами, досить просто підтримувати партнера короткими фразами типу «так-так», «угу», кивати головою або ж просто повторювати його останні слова.

«Рецепт емпатійного слухання» можна застосовувати тільки в тому випадку, коли людина сама хоче поділитися із вами якимись переживаннями. У разі ж, коли співрозмовник ставить звичайні питання («А ви не знаєте, що означає (те чи те)?»), або ж ініціатором розмови виступаєте ви, то застосування емпатійного слухання просто неможливе.